

MAGYAR-HOLLAND SZEMLE

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP

A „MAGYAR-HOLLAND TÁRSASÁG” HIVATALOS LAPJA.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VIII., ÜLLŐI-UT 4 SZ.
TELEFONSZÁM: J. 461—97—98—99.

A „Magyar-Holland Társaság” tagjai díjmentesen kapják.

Megjelenik havonta

Orániai Vilmos.

A hollandok és flammok, északi és déli Hollandia népe együttesen ünnepli a „haza atyjának”, Orániai Vilmos hercegnek négy évszázados centennáriumát s az ünnepségbe Németország is bekapcsolódik, mert ez a legnemesebb, legzseniálisabb hollandi német származású és német patrióta volt: „Wilhelmus von Nassauen bin ich von deutschem Blut...” — mondja a holland nemzeti dal.

Nassau grófjának legidősebb fia volt és a protestáns hitben nevelték. Tizenegyéves korában örököse lett katolikus vallású nagybátyjának, Oránia hercegének s hatalmas németalföldi-burgundi, meg francia birtokok korlátlan urává vált. Ettől kezdve katolikus szellemben nevelték, V. Károly fogadta udvarába, aki nagy figyelemmel kísérte a tehetségesnek fölsímert gyermek nevelését. A nagypolitikában maga a császár nevelte. Az elképzelhető legjobb politikai iskola volt ez.

Amikor V. Károly az idegen államok követeit fogadta, a fogadtatásokon senkinek sem volt szabad jelen lenni. A fiatal orániai hercegnek viszont egyetlenegy fogadtatáson, egyetlenegy tárgyaláson és audiencián sem volt szabad hiányoznia. És még nem volt húsz éves, amikor a császár udvarának nyilvánossága előtt kijelentette, hogy sok kitűnő tanácsot köszönhet a hercegnek, olyan megoldásokat, amikre magától nem jutott volna. A császárnak azonban fia volt, II. Fülöp, aki aztán Alba herceget Hollandiába küldte.

Orániai Vilmos vidám, szeretetreméltó, nagyvonalú és nagylelkű fiatalember volt, Fülöp zárkózott, aszkéta, ravasz, aggodalmaskodó, kicsinyes és irigykedő. Amikor V. Károly lemondott trónjáról, Orániai Vilmos huszonhároméves volt. Ferdinád fejére került a császári korona és Vilmos a hollandiai császári sereg főparancsnoki méltóságát kapta. Már ezért gyűlölnie kellett őt Fülöpnek. Mind a ketten V. Károly tanítványai voltak és Fülöp, a fiú, volt a rosszabbik tanítvány.

Spanyol Németalföldön akkortájt két férfi volt, akiket a nép istenített. Az egyik Egmont, Gavre hercege, a másik Orániai Vilmos. Egmont vidám, joviális, nagylelkű és könnyelmű természet, Vilmosnak is szabad volt a szelleme, könnyen dobálta a pénzt, de már akkor hallgatagnak nevezték. Arca halvány volt, testalkata sovány és arckifejezése sohasem árulta el, hogy mi megy végbe lelkében. De soha nem hazudott.

Allhatatos, meggyőződéséhez mereven ragaszkodó ember. Nem színésznatura, de bámulatos pszichológus. Ellensége, Fülöp és barátja, Egmont közé kell állítani az alakját, hogy előnyét annál jobban értékeljük.

Amikor Fülöp Orániai Vilmost a holland tragédia küszöbén átok alá vetette, Orániai Vilmos megírta híres apológiáját. Ebben elmondja, hogy Hollandiának „a spanyol gyalázat“ alól való fölszabadítása először 1559-ben merült föl a lelkében, amikor a Franciaországgal kötött béke végrehajtása fejében kezesként volt Párisban s a királytól véletlenül megtudta a tervet, hogy Franciaországban minden protestánt ki kell irtani.

Ekkor győzött „a hallgatagban“ a német származás, a protestáns gyermekkor. De csak az önmegtagadást meggyökereztető spanyol nevelés tudta rávenni, hogy türtőztesse magát és megtartsa Franciaország protestánsellenes királyának bizalmát és használjon a protestánsoknak. Visszatért Hollandiába és most megkezdődik a spanyolok elleni nagy küzdelem. Ő volt a spiritus rectora az egész ellenállási mozgalomnak, amely egyes arisztokratáknak, mint Egmontnak és Hoornak földalatti akciójával kezdődött és mint vallási és nemzeti forradalom győzedelmeskedett.

Az arisztokratáknak sikerült Grandella spanyol biboros letételét kieszközölniök. Németalföldön már biztosak voltak a győzelemben, míg Fülöp az államtanácsban suttogva mondta bizalmasainak, hogy most kezdődik a világtörténelem legnagyobb szomorújátéka. Elrendelte az inkvizíciót. Nagy hadsereggel küldte ki Albát, akinek szigorú utasításokat adott. A nép föllázadt. Csak egy ember volt szkeptikus: Orániai Vilmos németországi birtokaira menekült, hogy „ne fogják meg a madárkát kalitkájában“. Vilmos Egmontot is rá akarta bírni, hogy meneküljön, míg Egmont, Mansfeld grófja és Berti a herceget a maradásra akarták rábeszélteni. Egy kém, aki a kéményben rejtőzködött el, kihallgatta ezt a drámai beszélgetést:

— Birtokaidba kerül, Orániai, ha kitartasz szándékod mellett! — mondotta Egmont.

— És neked az életedbe, Egmont, ha nem változtatod meg a tiedet. Te leszel a híd, amelyen a spanyolok az országba jutnak és amely le fog szakadni, amikor már átmentek rajta.

Orániai Vilmosnak igaza volt és Egmont bizakodását fejé-

vel fizette meg. De mikor a tragédia befejeződött, Grandella elégedetlenül csóválta fejét: semmit sem értünk el, mert a Hallgatótag kikerült a karmaink közül. Közben a Hallgatótag a fölkelést Németországból mozdította elő és ő volt a lelke a németalföldi szabadságharcnak. 1572-ben, Breda bevétele után a porondra lép és átveszi nyilvánosan is a fölkelés vezetését. Győzelmét nem lehet föltartóztatni. Két év múlva Fülöp Orániai Vilmost birodalmi átok alá veti és annak, aki őt élve, vagy halva kézrekeríti, huszonötezer aranyguldent ígér.

Erre Orániai Vilmos Apológiájával válaszolt. Azonban nem csupán védekezik és nem csupán panaszkodik, hanem a spanyol zsarnokságot teljes tisztaságban és élességben mutatja be és rámutat a jövőre, olyan államfölfogásra, amely a szabadság alapelvén épül föl s amely békét hirdet. Ezzel az apológiával örökértékű emléket állít magának a világtörténelemben.

Négy évvel az átok kimondása után Delftben orgyilkos golyója teríti le. De Németalföld szabadsága már megrendíthetetlenül biztosítva van és a spanyol világhatalom alapjaiban rendült meg. Legnagyobb ellenfele Orániai Vilmos volt, nemcsak szabadságszeretetből, a zsarnokság gyűlöletéből és vallási érzésből, hanem mert kiemelkedik századának alakjai közül. Egyúttal vakmerő hadvezér, fényes diplomata és tökéletes világfi volt, ez csak kiegészíti szellemének és szívének kiemelkedő erényeit.

60.000 gyermek, akin segítettek.

A Gyermekvédő Liga jövője. — Egy hollandiai levél.

A „Pesti Hírlap“ írja: A gyermek mi magunk vagyunk. Nincs a világon az a szigorú, mogorva öregember, aki joggal hirdethetné magáról, hogy nincs benne valami abból a csodálkozó, hívő csöppségből, aki valamikor volt. A gyermek nem mulik el soha. A gyermek mindig időszerű. A gyermek a jövő, de a gyermek a múlt is.

Sajnos, a mai áldatlan viszonyok között a magyar gyermekvédelem nálunk szűk határok közé szorult. A régi, nagy tervek semmivé foszlottak s megint előlről kell kezdeni mindent.

Úgy értesülünk, ez a „kezdés“ most megindul.

A Gyermekvédő Liga eladta a Trefort-utcai hatalmas, fényűző palotát s ezzel megszabadult legnagyobb tehertételétől, a hatalmas adósságtól. A palotát az OTBA vette meg kórház céljaira s a liga a Báthory-utca 7. szám alatt bérelt szegény helyiséget.

Bogyai Artur császári és királyi kamarás, volt huszárezredes, a liga mostani igazgatója, ezt mondja a ligánál történt újabb változásokról:

— A liga 28 esztendeje működik s ez idő alatt 60.000 gyermekről gondoskodott. A háború utáni külföldi gyermeknyaraltatás oly nagymérvű volt, hogy még ma is évente legalább ezer levelet kell írunk külföldre, a régi gyermekek ügyében. Csomagok — néha pénz — még ma is érkezik. Ma is van még künn vagy 2000 olyan magyar gyermek, akiktől nevelőszüleik nem birtak megválni. Ma már úgyszólván csak

esküvőkről kapunk hírt Hollandiából, Belgiumból s legtöbb dolgunk az iratok beküldésével, a szülői engedélyek megszerzésével van.

Elmenőben kedves, megható magyar levelet mutat nekünk a liga igazgatója. A levél Hollandiából való, Scharnegoutum-ból s az ottani lelkes írt. Ő is esküvőről számol be.

„A házasulandók tegnap a templomban az egyházi áldást megkapták — írja, —, az egész templom tele volt, mint a tojás. A vőlegény kimondta az igent. És aztán kimondotta a mennyasszony az esküt magyar nyelven...”

Mennyi szeretet van egy ilyen levélben. Mennyi gyermekszeretet...

Egy magyarbarát hollandus látogatása Miskolcon.

Immár másodszor kaptuk kézhez a „Miskolci Magyar Királyi Állami Hunfalvy János Reáliska“ értesítőjét és azt látjuk belőle, mily nagy szeretettel foglalkozik az iskola a magyar—holland kapcsolatokkal, ami Borosnyay Károly reáliskolai tanárnak köszönhető, aki eléggé nem méltányolható lelkesedéssel ápolja Hollandia és Magyarország barátságának gondolatát.

Az 1932/33. iskolai évről szóló, Galgói Rácz Viktor igazgató által összeállított értesítő első helyen foglalkozik A. G. M. Abbing hollandi postafőtisztviselő és publicista magyarbarát működésével és látogatásával a reáliskolában, mely kölcsönös rokonszenvmegnyilatkozásokat eredményezett.

Magyar-holland krónika.

A Ganz-Jendrassik nyersolajmotor újabb nagy külföldi sikerei.

A holland Államvasút 30 motorkocsit rendelt a Jendrassik licenc alapján dolgozó Stork Gépgyárnál.

A magyar ipar újabb nagy sikeréről adhatunk számot. A híres holland Stork-gépgyár, amely tudvalevőleg a Ganztól vette át a Jendrassik-féle gyorsjáratú nyersolajmotor szabadalmát és annak alapján állít elő motorkocsikat, nagy rendelést kapott a holland Államvasúttól. A holland vasút, a Nederlandsche Werkspoor, a Stork-gyár hengelooi üzeménél 30 motorkocsit rendelt és a motorkocsikat a Stork-gyár Ganz—Jendrassik-motorokkal szereli fel, a Ganztól átvett licenc alapján. Ezzel a Ganz Jendrassik Diesel-motor újabb nagy nemzetközi sikert aratott, mert a holland vasutak pályázatára nagy német, belga és nemzetközi konkurrencia pályázott. A holland siker alapján kilátás van arra, hogy a külföldi vasutak egyre nagyobb számban fognak rendelni Jendrassik-motorokat.

Alagutat építenek a Maas alatt,

A rotterdami városi képviselőtestület 24 millió holland forintot szavazott meg a Maas folyó alatt építendő alagút részére. Az alagútban kizárólag gépkocsik közlekednének és mint legfontosabb útvonalba bekapcsolódnának azok az országutak is, amelyek Rotterdamot az ország déli részével kötik össze.